

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

Uddannelse - dit barns fremtid

Uddannelse – dit barns fremtid

© Ophavsret: Undervisningsministeriet, 2015

Udgivet i samarbejde med Beskæftigelsesministeriet

Redaktion: Schultz

Grafisk
tilrettelæggelse,
omslag og layout: Falk og musen

Fotos: Jakob Dall: side 13, 39, 43 og 44
Lars Skaaning:: side 23, 24, 27, 52
Ulrik Jantzen: alle øvrige fotos

Kilder: Gennemsnitsindkomster side 16-36: DA's StrukturStatistik
2013 og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

Cases stammer fra Undervisningsministeriets publikation:
Forældreinformation om erhvervsuddannelser i Danmark, 2008

Citater (de gode råd) stammer fra interviews foretaget af
Schultz i 2014

ISBN 978-87-603-3009-4 Uddannelse – dit barns fremtid (trykt udgave)
978-87-603-3010-0 Uddannelse – dit barns fremtid (www-udgave)

Publikationen kan downloades på uvm.dk og ug.dk

Tryk: Rosendahls – Schultz Grafisk

Printed in Denmark 2015

Indhold

Forord	3
Dit barn skal vælge uddannelse	4
Vejledning og hjælp	6
Uddannelser for unge	8
Erhvervsuddannelse - en uddannelse til job	12
Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse	16
Gymnasiet og hf - forberedelse til mere uddannelse	37
Andre uddannelser og forberedelse til uddannelse	46

Forord

- Vigtigt, at dit barn får en uddannelse

Som forælder spiller du en stor rolle, når dit barn skal til at vælge uddannelse efter 9. klasse. Det er vigtigt, at du hjælper med at finde frem til lige præcis den uddannelse, som dit barn synes kunne være spændende. Der er rigtig mange uddannelser at vælge imellem. Så det kan være en udfordring at få et overblik over de forskellige muligheder.

Med denne pjece vil vi gerne hjælpe dig på vej, så du får bedre muligheder for at støtte dit barn i at finde den rigtige uddannelse, som passer til dit barns interesser og evner.

Danmark har brug for dygtig arbejdskraft inden for alle områder, men i de senere år har der været en tendens til, at erhvervsuddannelserne vælges fra. Dette er rigtig ærgerligt, idet der er god brug for erhvervsuddannede unge også i fremtiden. Der er i pjecen lagt vægt på de mange muligheder, en erhvervsuddannelse kan give dit barn.

Ens for alle uddannelser er, at de stiller krav til de unge. De skal deltage aktivt i undervisningen og være velforberejdede. Der stilles også en række faglige krav, som både du og dit barn skal være opmærksomme på, når I ser på de forskellige uddannelsesmuligheder.

Vi kan kun råde jer til at bruge lidt tid og kræfter på at sætte jer ind i de forskellige uddannelser og de krav, som de enkelte uddannelser stiller.

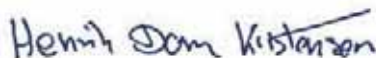
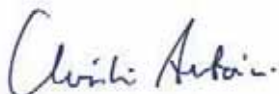
Du kan finde mere information på UddannelsesGuiden, ug.dk, hos eVejledningen, evejledning.dk, eller på det lokale UU-center (Ungdommens Uddannelsesvejledning).

Rigtig god fornøjelse.

Med venlig hilsen

Christine Antorini
Undervisningsminister

og Henrik Dam Kristensen
Beskæftigelsesminister

Dit barn skal vælge uddannelse

Det er vigtigt at få en uddannelse. En uddannelse giver mulighed for at klare sig selv, få et meningsfuldt arbejde og tjene sine egne penge. Uddannelse har også stor betydning for den personlige udvikling gennem livet.

Som forælder har du stor indflydelse på dit barns valg af uddannelse. Derfor er det vigtigt, at du kender noget til uddannelserne og det danske arbejdsmarked, så du kan hjælpe dit barn med at vælge. Uddannelsen skal passe til, hvad dit barn har evner for og lyst til. Så bliver det lettere at starte på uddannelsen – og at gennemføre den.

Det er naturligt, at du som forælder har forventninger til dit barns uddannelse. På den ene side er det vigtigt, at forventningerne ikke er så høje, at dit barn ikke kan leve op til dem og måske må opgive sin uddannelse. På den anden side må forventningerne heller ikke være for lave, så dit barn ikke får de udfordringer, han eller hun har brug for. Det er en balance.

Krav til de unge

Uddannelserne stiller krav til de unge. De skal deltage aktivt i undervisningen, de skal være velforberedte, og de skal løse de opgaver, der bliver stillet. På uddannelsen vil der være prøver og eksaminer, der kræver ekstra meget forberedelse. Det kræver engagement og en stor indsats – også derhjemme.

Det er en stor indsats at tage en uddannelse. De unge har brug for forældrenes hjælp og støtte.

På vej til at blive voksen

De unge er på vej til at blive voksne. De er på vej til at lære selv at tage ansvar. De skal forholde sig til deres egen udvikling, til deres rolle blandt kammeraterne og til deres omverden – finde deres

identitet. De skal tage stilling til mange ting. Uddannelse er en af dem.

Uddannelse, job og identitet hænger sammen:

- Hvem er jeg?
- Hvem vil jeg gerne være?
- Hvad vil jeg gerne være?

På en uddannelse kan de opleve glæden ved at lære sammen med andre unge. At være en del af et fællesskab, hvor deres fag er med til at forme deres identitet.

Tag dig tid til dit barn

Tid sammen er noget af det bedste, du som forælder kan give dit barn, der skal vælge uddannelse.

Tid til:

- at lytte til dit barns interesser,
- at spørge til det, han eller hun er i tvivl om,
- at få sat ord på det, dit barn er god til,
- at give et godt råd,
- at tale sammen om det, I ser forskelligt på,
- at hjælpe med at finde svar på det, dit barn er i tvivl om,
- at opsøge hjælp til det, I ikke selv kan svare på,
- at undersøge de forskellige muligheder for uddannelse – og de jobs, uddannelserne kan føre til, og
- at tale om, hvad der kræves, for at det kan lykkes.

Uddannelse for livet

Med en uddannelse har man en meget større chance for at få varigt job – og en god løn. Det er også

et rigtig godt sted at starte, hvis man drømmer om at få sin egen virksomhed.

Det tager tid at vælge en uddannelse, og det tager tid at tage en uddannelse. Men det er en god investering.

Der er flere hundrede uddannelser at vælge imellem. Og der er mange forskellige muligheder for karriere.

Denne pjece fortæller om de mest almindelige typer af uddannelse, og hvad man kan bruge dem til. Læs mere om uddannelser og vejledning på de følgende sider.

Vejledning og hjælp

De unge er ikke ens. Det er uddannelser og jobs heller ikke. Det kan betale sig at sætte sig godt ind i, hvilke muligheder der er, før man vælger. Det kan være vanskeligt at overskue og kende til alle uddannelser og jobs – hvad de kræver, og hvilke muligheder de giver. At tage en uddannelse er den sikreste vej til at kunne forsørge sig selv livet igennem. En uddannelse giver unge frihed til at bruge deres evner og talenter i arbejdslivet.

Det gælder om at finde den vej, som passer til den unge. Derfor er det en god idé at tale med en vejleder og søge mere information, fx på internettet.

Vejledning i skolen

Børn lærer om uddannelse og job gennem hele deres skoletid. Fra 7. klasse vil alle elever på deres skole møde en vejleder fra Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) og få mere at vide om ungdomsuddannelser og de forskellige muligheder, der er for uddannelse efter 9. og 10. klasse. UU-vejlederen deltager også i forældremøder og uddannelsesaftener og måske i skole-hjem-samtaler eller andre møder om jeres barns skolegang.

UU er en forkortelse for Ungdommens Uddannelsesvejledning. En UU-vejleder er en professionel vejleder med stor viden om uddannelse og job.

Nogle elever kan have brug for ekstra vejledning. Du kan henvende dig til dit barns UU-vejleder for at høre om mulighederne.

eVejledning

Hos eVejledning kan alle, både unge og voksne, hurtigt få svar på spørgsmål om uddannelse og job. Man kan ringe, starte en chat eller sende en mail. eVejledning har åbent om aftenen og i weekenden.

Se evejledning.dk.

Læs om uddannelse og job

UddannelsesGuiden, ug.dk, kan du og dit barn læse om alle uddannelser og jobmulighederne. Vælg fx Uddannelser til unge. Her findes en oversigt over alle de muligheder, de unge har efter grundskolen. Læs om elevløn, adgangskrav, muligheder for job efter uddannelsen og meget mere. Desuden er der links til skolernes egne hjemmesider, hvor man også kan læse mere. Se ug.dk.

Når den unge er i gang

På alle skoler med ungdomsuddannelser er der vejledere, der kan hjælpe dit barn med at gennemføre sin uddannelse. Det kan være faglig hjælp, eller det kan være hjælp til at vælge om, til at søge praktikplads eller andet. På nogle skoler er det vejledere, ungecoaches, socialrådgivere, mentorer eller andre, der hjælper. Men alle steder er der mulighed for at få hjælp og støtte, hvis den unge har svært ved at gennemføre.

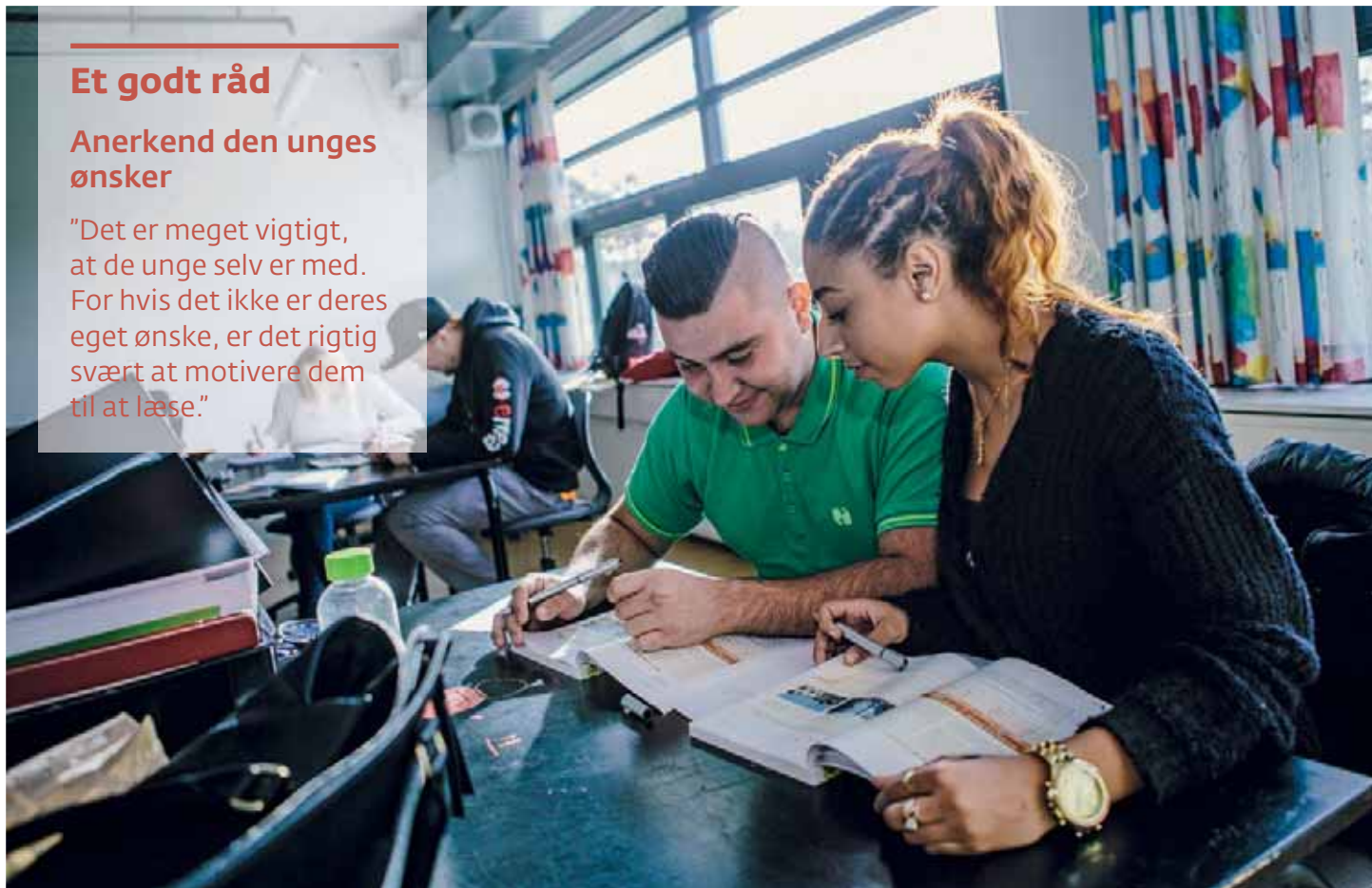
Kom dit barn ikke i gang?

Kom dit barn ikke i gang med en uddannelse efter grundskolen? UU-vejlederne følger alle unge, indtil de er 25 år, hvis de ikke har taget en ungdomsuddannelse. Alle 15-17-årige unge skal være i uddannelse, job eller en anden aktivitet, der skal være aftalt med UU-vejlederen. Det er vigtigt, at du som forælder støtter dit barn i dette.

Et godt råd

Anerkend den unges ønsker

"Det er meget vigtigt, at de unge selv er med. For hvis det ikke er deres eget ønske, er det rigtig svært at motivere dem til at læse."

En ung, som får uddannelseshjælp og har fået et uddannelsespålæg af jobcenteret, kan få vejledning til valg af uddannelse. Spørg jeres jobcenter, hvor den unge kan få vejledning.

Hvad er et uddannelsespålæg?

Jobcenteret skal give et uddannelsespålæg til alle unge under 30 år, der modtager uddannelseshjælp. Et uddannelsespålæg skal føre til, at den unge kan begynde på og gennemføre en uddannelse. For de unge, som er klar til at begynde på uddannelse, betyder det, at de skal gå i gang med en uddannelse hurtigst muligt.

Nogle unge er endnu ikke helt klar til at starte på en uddannelse med det samme. Det kan være, fordi de fx ikke er afklaret omkring uddannelsesvalg, eller fordi de mangler enkelte kvalifikationer.

Disse unge skal have en uddannelsesafklarende og uddannelsesforberedende indsats, som gør dem klar til at komme i uddannelse. Det kan fx være læse-, skrive- og regneundervisning, brobygningsforløb eller snusepraktik på en virksomhed.

Den uddannelsesrettede indsats vil være forskellig fra person til person. Det er jobcenteret, som vurderer, hvilken uddannelsesrettede indsats den unge skal have.

Hvad er uddannelseshjælp?

Unge under 30 år, som ikke har gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse, kan få uddannelseshjælp (tidligere kontanthjælp). Uddannelseshjælpen er på niveau med SU. De unge, der endnu ikke er klar til uddannelse, kan få et tillæg til uddannelseshjælpen, mens de får hjælp til at blive klar.

Gode råd

- fra forældre til forældre

Hvilke gode råd kan forældre give andre forældre, der skal tale med børn om deres uddannelse? Vi har spurgt Avan og Jamilla, som selv har børn, der har valgt uddannelse. Deres gode råd er samlet på bagsiden - og rundt omkring i dette pjece.

Uddannelser for unge

De uddannelser, man kan begynde på efter 9. eller 10. klasse, kaldes ungdomsuddannelser.

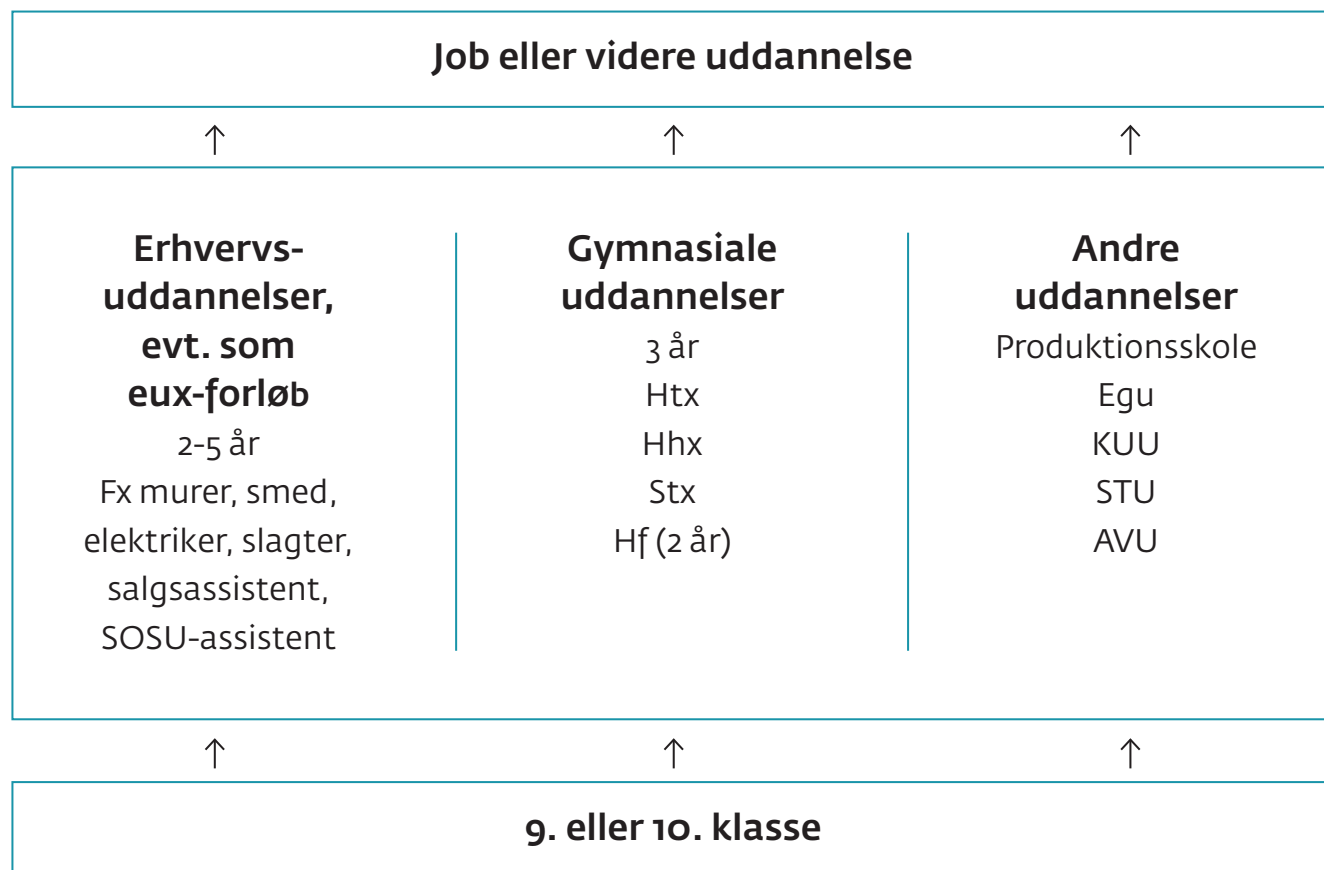
De to hovedretninger er:

- **Erhvervsuddannelser.** Når man har gennemført en erhvervsuddannelse, kan man søge job, fx som tømrer, kok eller elektriker, eller man kan læse videre.
- **Gymnasiale uddannelser.** Efter en gymnasial uddannelse kan man fortsætte med en videregående uddannelse, der giver kompetencer til job.

Der er også andre uddannelser. Og hvis dit barn ikke er parat til at starte på en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse lige efter 9. eller 10. klasse, er der forskellige muligheder for at blive klar til det. Det vil så være UU, som hjælper med at lave en plan sammen med dit barn og i samarbejde med dig som forælder.

Modellen viser i en enkel form de forskellige muligheder for uddannelse efter 9. eller 10. klasse.

Pilene viser, at uddannelserne kan føre til et job eller til mere uddannelse. Læs mere om de enkelte uddannelser på de følgende sider.

Et godt råd

Stil åbne spørgsmål

"Stil nogle åbne spørgsmål, hvor du får dit barn til at snakke og fortælle. Så får du viden om, hvad han eller hun tænker. Jeg har fx spurgt min datter, hvad hun kan lide, og hvad hun bliver glad for at arbejde med i fremtiden. Det er sådan, jeg stiller spørgsmål til hende."

Uddannelsesparat? Sådan bliver eleverne vurderet:

Fagligt

- Eleven skal have de faglige forudsætninger for at starte på en erhvervsuddannelse eller på en gymnasial uddannelse. Der bliver iværksat en særlig indsats for at hjælpe elever, der har mindre end 4 i karaktergennemsnit i 8. klasse, så de kan blive bedre fagligt.

Personligt

- Er eleven motiveret for at tage en uddannelse og for at lære noget?
- Er eleven selvstændig og kan tage initiativ, fx i opgaveløsninger?
- Er eleven forberedt til timerne?
- Møder eleven til tiden og hver dag?
- Er eleven begyndt at tænke over sit valg af uddannelse?

Socialt

- Kan eleven samarbejde med andre og bidrage positivt?
- Har eleven forståelse og respekt for andre mennesker?
- Er eleven tolerant og kan arbejde sammen med andre?

Parat til ungdomsuddannelse?

I grundskolen skal lærerne og UU-vejlederen vurdere, om eleverne er **uddannelsesparate**, dvs. parate til at starte på en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse efter 9. eller 10. klasse. De elever, der ikke er parate, får tilbud om aktiviteter eller anden uddannelse, så de kan blive uddannelsesparate.

Alle elever bliver vurderet på tre områder:

- Fagligt – har eleven de faglige forudsætninger?
- Personligt – har eleven de personlige forudsætninger?
- Socialt – har eleven de sociale forudsætninger?

Ansøgning om optagelse

Man søger om optagelse på en ungdomsuddannelse på optagelse.dk, og fristen for ansøgninger fra unge i 9. og 10. klasse er den 1. marts. Elever, der ikke går i 9. eller 10. klasse, kan søge hele året. Ansøgningen skal

indeholde den unges plan for hans eller hendes videre uddannelse og kan indeholde ét eller flere uddannelsesønsker.

Uddannelsesparate unge

Hvis den unge er vurderet uddannelsesparat, har forældrene og den unge selv ansvaret for at sende ansøgningen. Ungdommens Uddannelsesvejledning vurderer, om den unge er uddannelsesparat til den ønskede uddannelse efter skolens 9. eller 10. klasse.

Ikke-uddannelsesparate unge

En ung, der er vurderet ikke-uddannelsesparat til den ønskede uddannelse, kan få prøvet vurderingen på ungdomsuddannelsen. Der er også mulighed for at gå til optagelsesprøve, hvis man ikke opfylder adgangskravene. For disse unge er det UU-vejlederen, der har ansvaret for processen ved ansøgningen.

Unge mellem 18 og 25 år

Unge mellem 18 og 25 år, som ikke længere går i skole, kan få hjælp til uddannelsesvalget af en UU-vejleder. Ansøgning om optagelse på uddannelsen skal ske på optagelse.dk.

Svar på ansøgningen

Den unge får besked fra uddannelsesstedet om optagelse – og om mødetid og -sted efter sommerferien.

Erhvervsuddannelse – en uddannelse til job

Med en erhvervsuddannelse kan den unge søge et konkret job som fx elektriker eller salgsassistent. En erhvervsuddannelse giver også mulighed for, at man kan læse videre eller fx skabe sin egen virksomhed.

En erhvervsuddannelse i Danmark er både praktisk og teoretisk. Eleverne skal kunne bruge teorien i praksis både under uddannelsen i en virksomhed eller på et praktikcenter – og bagefter. Formålet er, at eleven får et job efter afsluttet uddannelse.

Som elektriker lærer man bl.a. matematiske formler og symboler, og man skal kunne reparere elektriske installationer.

Som salgsassistent lærer man bl.a. om kundepleje, og man skal kunne tage godt imod alle kunder i en butik og give dem en god service.

Se flere eksempler på de følgende sider.

Sådan er uddannelsen bygget op

En erhvervsuddannelse består af grundforløb på en erhvervsskole

og hovedforløb, der veksler mellem praktik i en virksomhed eller skolepraktik i et praktikcenter og korte perioder på skolen. Det er elevens eget ansvar at skaffe sig en uddannelsesaftale med en virksomhed, men erhvervsskolen skal hjælpe eleven. Nogle uddannelser udbydes uden skolepraktik og virksomhedspraktik.

Grundforløbet består af to dele:

Grundforløb 1:

Hovedområde og fagretning

Grundforløbets første del er for elever, der har afsluttet 9. eller 10. klasse inden for det sidste år. Hvis man starter på en erhvervsuddannelse senere, skal man begynde direkte på anden del af grundforløbet.

De unge skal søge optagelse på ét af fire hovedområder:

- Teknologi, byggeri og transport
- Omsorg, sundhed og pædagogik
- Kontor, handel og forretnings-service
- Fødevarer, jordbrug og oplevelser.

Efter de første 14 dage på erhvervsskolen skal de unge vælge en fagretning, som de følger det første halve år. Herefter skal de beslutte, hvilken konkret uddannelse de ønsker. Undervisningen på erhvervsskolen hjælper de unge med at træffe valget.

Grundforløb 2:

Forberedelse til uddannelsen

Grundforløbets anden del er målrettet den uddannelse, den unge har besluttet sig for, fx tømrer eller elektriker. På anden del skal den unge opnå de kompetencer og niveauer, som kræves

Et godt råd

Spørg: Hvad er du god til?

"Nogle gange er børnene ikke selv opmærksomme på, hvad de er gode til. Tænk over, hvad der er de tre bedste talenter, dit barn har, og hvad der er de tre allerbedste evner hos dit barn. På en uddannelse bliver talentet pudset og tegnet lidt op. Det sætter tanker i gang: 'Okay, det er det her talent, mit barn har.' Hvis den unge går i den retning, så kan han eller hun måske blive til lidt mere, end man først havde troet."

for at begynde på uddannelsens hovedforløb.

Hovedforløb

De forskellige erhvervsuddannelser har hvert deres hovedforløb.

Eleverne skal opfylde forskellige krav for at starte på hovedforløbet på en uddannelse:

- De skal have bestået grundforløbets anden del.
- De skal opfylde adgangskravene til det hovedforløb, de har valgt.
- De skal have en uddannelsesaftale med en virksomhed eller være egnet til at blive optaget på skolepraktik i et praktikcenter.

Eleverne kan begynde direkte på hovedforløbet, hvis de har en uddannelsesaftale med en virksomhed.

Erhvervsuddannelsen slutes af med en prøve.

Så længe varer uddannelserne

Uddannelserne varer mellem to og fem et halvt år. Nogle erhvervsuddannelser har forskellige trin. Det betyder, at de unge kan vælge at afslutte deres uddannelse tidligt, eller de kan uddanne sig i længere tid. Det kommer an på deres interesser, evner og indsats.

Det job, de kan søge bagefter, afhænger af det trin, de har taget uddannelsen på. Som regel får man en bedre løn, hvis man tager en længere uddannelse og gennemfører en fuld erhvervsuddannelse.

Eux: erhvervsuddannelse kombineret med en gymnasial eksamen

En eux er en erhvervsuddannelse, som er kombineret med en gymnasial eksamen. Fagrækken i den gymnasiale eksamen er målrettet den enkelte erhvervsuddannelse. Et eux-forløb giver adgang til de

videregående uddannelser på samme måde som de gymnasiale uddannelser.

Hvis man vælger et eux-forløb, er uddannelsestiden normalt længere end for den valgte erhvervsuddannelse. Eux afsluttes både med den almindelige afslutning på erhvervsuddannelsen og med en gymnasial eksamen, og eleven får både det sædvanlige erhvervsuddannelsesbevis og et eux-bevis med karakterer.

Eux er en mulighed på mange erhvervsuddannelser. På to af de merkantile uddannelser, finansuddannelsen og kontoruddannelsen med specialer, er eux altid en del af uddannelsen.

Sådan bliver man optaget

For at blive optaget på en erhvervsuddannelse skal de unge:

- have afsluttet grundskolen,
- have mindst karakteren 2,0 i gennemsnit i dansk og i matematik og
- være uddannelsesparate (hvis de kommer lige fra 9. eller 10. klasse eller indtil et år efter).

Løn og SU

Man får enten SU, løn eller skoleydelse under uddannelsen:

- Man kan søge om SU under grundforløbet, hvis man er fyldt 18 år.
- Man får løn, når man har en aftale med en virksomhed og begynder på hovedforløbet.

Hvis man er i skolepraktik, får man skolepraktikydelser.

Læs mere om SU på ug.dk.

Se eksempler på de forskellige erhvervsuddannelser og de mange jobs, de kan føre til, på de næste sider.

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

Forskellige fag arbejder sammen – et resultat, der kan ses

Nyt bliver bygget, og gammelt bliver restaureret og sat i stand. Byggeri og anlægsarbejde kræver en indsats fra mange forskellige faggrupper. Resultatet kan ses i mange år fremover – det bliver en del af vores omgivelser.

Anlægs- og bygningsstruktør

Veje, bygninger og broer. Struktører er specialister i beton. Som struktør står man både for montering af færdigstøbte betonelementer og for forskalling og armering af den beton, der støbes på stedet.

Murer

Sten og fliser. Mur, tag og badeværelse. Murere har lært at læse en arbejdstegning og bygge et hus nøjagtigt derefter. Man arbejder også med at støbe sokkel og gulv, lægger tag, pudser facader og opsætter fliser på vægge eller gulve.

Mansurs forældre ønskede, at han valgte en anden uddannelse. Alligevel besluttede de sig for at bakke ham op. Nu er de meget stolte af ham. "Jeg drømte lige som mange andre om at læse til ingeniør, men så hørte jeg om mureruddannelsen. Det er en uddannelse, hvor du både får teoretisk og praktisk viden. I dag driver jeg min egen virksomhed, og jeg er stolt af det, jeg har opnået."

Elektriker

Strøm og lys, netværk og robotter. Der skal elektriske installationer til både stærkstrøm, telekommunikation og IT. Det kræver stor viden og specialisering – som man får under uddannelsen.

Seelan er uddannet elektriker. Lige som mange andre unge drømte han om at blive ingeniør og startede derfor på gymnasiet. Det var ikke det rigtige valg, og studievejlederen rådede ham til at tage en erhvervsuddannelse. "At være elektriker er spændende, og jeg fik arbejde i det samme firma, hvor jeg var i praktik. Når jeg ser tilbage, er jeg meget glad for, at jeg blev elektriker. Det har øget min selvtillid. Fordi jeg har afsluttet en uddannelse, har jeg i dag lyst til at fortsætte med en videregående uddannelse."

Anlægsgartner

Parker, vejanlæg, kirkegårde og haveanlæg. Anlægsgartnerne passer og vedligeholder grønne arealer og anlægger nye. Man skal kende planter, træer og buske – og

kunne sammensætte dem hensigtsmæssigt og smukt.

Tømrer

Gulve, lofter og tag. Nogle gange højt til vejrs, andre gange på værksted. Tømrere arbejder med bærende konstruktioner, vinduer og tage. Uddannelsen hedder træfagernes byggeuddannelse.

Vvs-tekniker

Vand, varme og ventilation. Projektører, lave udregninger og tegninger, give tilbud og installere udstyret. Som vvs-tekniker skal man være dygtig til matematik, fysik og tegning. Nogle vvs-teknikere har meget kundekontakt, og mange har deres eget firma. Andre er ansat i byggefirmaer eller i ingeniørvirksomheder. Uddannelsen hedder vvs-energiuddannelsen.

"Nogle af mine venner siger, at jeg er en 'toiletmand'. Men jeg griner og siger, at jeg kommer til at tjene flere penge end dem. Som vvs'er laver man nemlig meget

andet end at montere toiletter – fx arbejdstegninger. Og man arbejder tit sammen med ingeniører og elektrikere. Hvis jeg havde valgt at gå på gymnasiet og satse på en ingeniøruddannelse, er jeg bange for, at jeg ville have afbrudt uddannelsen på grund af de faglige krav. Uddannelsen som vvs'er har styrket min selvtillid. Jeg vil ikke afvise, at jeg vil læse videre, når jeg bliver færdig.”

Mohsen, vvs-lærling

**Eksempler:
Det tjener de om måneden
(gennemsnit)**

Murer	31.813 kr.
Elektriker	35.050 kr.
Anlægsgartner	28.525 kr.
Tømrer	31.903 kr.

Egen virksomhed?
Mange håndværkere i byggebranchen vælger at blive selvstændige.

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

Håndværk og tradition – nutidig produktion

I mange fag føres gode, gamle håndværkstraditioner videre, også med brug af ny teknologi. Der skal produceres meget, men det er lige så vigtigt, at kvaliteten er i top.

Bygningssnedker

Døre, vinduer, paneler og inventar. Bygningssnedkeren arbejder både med nybygning og renovering. Mest i træ, men også andre materialer. Arbejdet kan foregå på værksteder, i bygninger, på byggepladser og i private hjem. Uddannelsen hedder snedker.

Kok

Restauranter, cateringfirmaer, institutioner og levnedsmiddelvirksomheder. Som kok har man ansvaret for at tilberede og sammensætte maden og anrette den på en appetitvækkende måde. Uddannelsen hedder gastronom.

Stenhugger

Kløve, hugge og tilpasse sten. Hugge skrifttegn og udsmykke. En vigtig del af arbejdet går ud på at rådgive kunder. Der skal vælges den rigtige sten, og man skal kunstnerisk kunne tegne en løsning af opgaven. Det er almindeligt at starte egen virksomhed.

Smed

Stål, aluminium, kobber – og plastic. En vigtig del af arbejdet går ud på at vælge det rette metal og den rette arbejdsteknik ved forskellige opgaver. En smed skal

have et godt håndelag og et sikkert øjemål. Man skal også kunne arbejde præcist og have sans for mekanik.

Hashi har taget uddannelsen som smed. ”Jeg fik min praktikplads allerede tre måneder før, jeg blev færdig på grundforløbet. Mange tror, det kun handler om at svejse. Men det er en uddannelse, hvor man bl.a. lærer om monterings-teknik, svejseteknik og at tegne og bygge en masse ting. Jeg er den første i familien, der har taget en håndværkeruddannelse. De er meget stolte af mig.”

Finmekaniker

Fotoapparater, symaskiner og tandlægebor. Finmekanikeren fremstiller de enkelte dele, der ofte er så små, at man skal bruge lup, når man arbejder. Det stiller store krav til nøjagtighed og præcision. Man arbejder mest i virksomheder, der producerer instrumenter og maskiner, fx inden for navigations- eller teleudstyr.

Laboratorietandtekniker

Guld, porcelæn eller kunststof. Som laboratorietandtekniker fremstiller og reparerer du

kunstige tænder – også kaldet tandproteser. Tandteknik er præcisionsarbejde. Det kræver fingerfærdighed, formsans, koncentrationsevne og omhu.

Eksempler: Det tjener de om måneden (gennemsnit)

Bygningssnedker	31.681 kr.
Kok	30.767 kr.
Stenhugger	31.895 kr.
Smed	33.073 kr.
Finmekaniker	35.660 kr.
Laborietetandtekniker	31.554 kr.

Et godt råd

Anerkend den unges ønsker

”Det er vigtigt, at man er åben omkring de unges ønsker. Det kan godt være, at forældrene vil have, at børnene går den ene vej, men gør børnene det for forældrenes skyld, bliver det ikke gjort ordentligt. Så lad dem hellere vælge det, de selv vil, så de er motiverede.”

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

Ny teknologi – tempo og specialisering

IT, robotter og procesanlæg har sat sit præg på industrien. Meget er automatisk. Der skal bruges kvalificerede folk, både til at styre processer og produktion og til at opstille, indkøre og reparere de komplicerede maskiner og anlæg.

Automatiktekniker

Automatiske maskiner og anlæg i industrivirksomheder. De skal helst fungere hele tiden, afbrydelser koster dyrt. Som automatiktekniker finder man fejl, reparerer og opstiller automatiske maskiner. Overvåger og vedligeholder systemer, når de er ude af drift. Arbejdet kræver kendskab til de nyeste teknikker. Uddannelsen hedder automatik- og procesuddannelsen.

Plastmager

Vinger til vindmøller, store både eller bittesmå dele til maskiner. Som plastmager arbejder man med plastproduktion. Man kontrollerer maskiner og produkter. Nogle produkter fremstilles som håndarbejde. Man skal vælge den rette type plastic og den rette arbejdsteknik. Det kræver, at man følger med i de nyeste teknikker.

”En dag så jeg en annonce i avisen, hvor et firma søgte en plastmagerlærling. Jeg havde aldrig hørt om plastmagerjobbet før, men jeg tog ud og kiggede på det. Det så spændende ud, og vi blev enige om, at jeg i første omgang skulle starte som arbejdsmand. Efter et halvt år kom jeg i lære. Da jeg startede, tænkte jeg: ’Det her lærer jeg aldrig nogensinde.’ Men det kom stille og roligt. Det er spændende, jeg lærer hele tiden nye ting om maskinerne og processerne.”

Søren, plastmager

Maskinarbejder

Skibsmotorer, kraner og industrirobotter. En vigtig del af arbejdet går ud på at programmere maskinerne, da mange styres af computere. Som industritekniker lærer man at opstille maskinerne og reparere dem, hvis de går i stykker. Arbejdsopgaverne er meget forskellige fra virksomhed til virksomhed.

Uddannelsen hedder industriteknikeruddannelsen.

Værktøjsmager

Udskære, presse og bøje – metal og plastic. Værktøjsmagere fremstiller de dele, der er basis for moderne masseproduktion. Meget foregår på cnc-maskiner, som man både programmerer og betjener. Uddannelsen hedder værktøjsuddannelsen.

Industrislagter

Okser, kalve og får. Danske slagterier er moderne industrivirksomheder, og en stor del af arbejdet foregår ved samlebånd. Uddannelsen hedder industrislagter.

Mejerist

Mælk, smør og ost. Mejerister arbejder med produktion af mejeriprodukter. Et moderne mejeri er et gennemautomatiseret produktionsmiljø. Man kan få ansvar for et produktionsområde eller arbejde med kvalitetskontrol.

Eksempler:

Det tjener de om måneden (gennemsnit)

Automatiktekniker	37.221 kr.
Plastmager	32.845 kr.
Værktøjsmager	34.196 kr.
Industrislagter	33.024 kr.
Mejerist	31.884 kr.

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

Kundebetjening – salg og service

En imødekommende og korrekt kundebetjening er nødvendig, men ikke nok. Den skal kombineres med en faglig viden om det produkt eller den ydelse, man sælger. Og i nogle tilfælde også med en håndværksmæssig baggrund.

Salgsassistent

Levnedsmidler, tøj og elektronik. Som salgsassistent ansat i en dagligvarebutik er den væsentligste opgave at sørge for at have de rette varer på hylderne. Salgsassistenten skal gøre det nemt for kunderne at købe ind. I købmandsbutikken eller supermarkedet er man med til at sælge alle slags dagligvarer.

Efter 10. klasse startede Rosa på handelsskolen. Senere fik hun praktikplads i Matas, hvor hun stadig er ansat. "Min arbejdsgiver siger, at jeg er en dygtig sælger, og jeg oplever, at mine kunder er glade for mig. Jeg har igennem min uddannelse udviklet mig personligt og har ikke et eneste øjeblik fortrudt mit valg. Mit mål og min drøm er at få min egen butik en dag, men først vil jeg gerne være bestyrer af en butik. Jeg vil også gerne stifte familie og have børn."

Detailslagter

Kød, pålæg og færdigretter. Detailslagtere udskærer og sælger kød i slagterbutikker og supermarkedernes slagteriafdelinger. De vejleder og ekspederer kunderne, indkøber varer, beregner priser, laver regnskab og tilbereder færdigretter.

Frisør

Klipning, krøl og farver. Frisørhåndværket er et modepræget håndværk, og man skal hele tiden følge med i nye tendenser og teknikker. Man skal kunne introducere det sidste nye, samtidig med at man tager hensyn til kundens type og hårets kvalitet.

Da Öznur havde valgt at tage en uddannelse som frisør, bakkede forældrene hende op. Selv om de helst ville have, at hun startede på gymnasiet. Mor smurte madpakker, og far købte en scooter for at lette den lange transport. Öznur arbejder nu i en frisørsalon.

Bankfunktionær

Budget, pensionsopsparing og investering. Bankfunktionærer vejleder bankens kunder og tager stilling til deres ønsker. Når en kunde fx ønsker at optage et lån, skal de undersøge kundens økonomiske forhold og muligheden for sikkerhedsstillelse. Uddannelsen hedder finansuddannelsen.

Tjener

Mad og vin – en god betjening. En tjener har kontakt med mange mennesker i løbet af sin arbejdsdag, og man skal være serviceminded og venlig. Og som

tjener skal man kunne lide at have travlt.

Receptionist

Hoteller, conferencecentre og store virksomheder. Receptionisten er en central person, der kan tale med alle – også på fremmedsprog – og holde mange bolde i luften på én gang. Og man skal kunne holde hovedet koldt, når det går stærkt.

Eksempler:

Det tjener de om måneden (gennemsnit)

Salgsassistent (butiksassistent)	29.966 kr.
Frisør	28.098 kr.
Tjener	30.692 kr.
Receptionist	30.113 kr.

Et godt råd

Spørg: Hvor er du henne om fem år?

"Jeg spurgte min søn: 'Okay, lad være med at tænke på det, du gør nu, tænk på, hvor du ser dig selv om fem år. Det er det, du skal tænke over, hvor er du henne om fem år? Så kan vi gå tilbage og undersøge, hvor vi skal starte.' Og det forstod han rigtig godt."

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

Tæt på naturen – planter og dyr i rationel produktion

Man skal have respekt for naturen, når man skal leve af den. Men det er også vigtigt at kunne tilrettelægge en produktion efter tidssvarende og rationelle principper.

Landmand

Dyr og afgrøder, maskiner og økonomi. Et alsidigt arbejde, der varierer med årstiderne. En vigtig del af arbejdet går ud på at planlægge arbejdsopgaverne og at vedligeholde maskiner og bygninger. En landmand kan arbejde som ansat eller selv drive en gård. Nogle landmænd arbejder også på maskinstationer med at pløje, så og høste for andre. Uddannelsen hedder landbrugsuddannelsen.

Nawaz kom til Danmark i 2000. Han er flygtning fra Afghanistan. I hjemlandet er der flere i hans familie, der beskæftiger sig med landbrug. Men Nawaz er den første, der tager en landbrugsuddannelse.

Produktionsgartner

Friland, frugtplantage eller planteskole. En vigtig del af arbejdet går ud på at planlægge produktionen, så planterne er klar til salg,

når kunderne er interesserede i at købe dem. Meget arbejde foregår i det fri og følger årets gang.

Væksthusgartner

Blomster, pottedplanter og grønsager til salg. Det meste er masseproduktion i store væksthuse. Væksthusgartneren styrer og kontrollerer de tekniske anlæg, der sørger for, at klimaet i væksthuset er mest gunstigt for planterne. En vigtig del af arbejdet går ud på at planlægge produktionen, så planterne er klar til salg, når kunderne vil købe dem til deres haver, vindueskarme og drivhuse.

Skovarbejder

Træer, dyr, vandhuller og hegn. Som skovarbejder arbejder man ude året rundt og har forskellige opgaver i skoven. En del af arbejdet foregår med motorsav og store kørende maskiner, men man kommer også til at udføre

mange fysisk krævende opgaver. Der findes jobmuligheder i både statsskovvæsenet og i private skovbrug.

Greenkeeper

Græs, blomster, træer og buske. Golfbanen skal være nyklippet og helt plan, så golfkuglen kan trilles i hul uden forhindringer. Det sørger greenkeeperen for. Man skal også passe blomster, træer og buske ved golfbanen, så området ser flot og indbydende ud. Man kan også blive ansat ved fodboldstadioner.

Eksempler:

Det tjener de om måneden (gennemsnit)

Landmand	29.114 kr.
Væksthusgartner	28.843 kr.

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

En arbejdsplads, der flytter sig – transport af gods og passagerer

Det gælder om at sørge for, at transporten kommer frem i rette tid – og i ordentlig stand. Selv om man ofte er alene, når man er undervejs, giver arbejdet kontakt med mange mennesker og miljøer. Og i nogle af jobbene får man ovenikøbet set sig om i verden.

Buschauffør

Bybusser og turistbusser. I arbejdet som buschauffør indgår også at betjene kunder på den rigtige måde, kontrollere kort, sælge billetter og sørge for ro og orden i bussen. Buschauffører kan arbejde i busselskaber og i vognmandsfirmaer, eller de kan oprette eget selskab. Uddannelsen hedder personbefordringsuddannelsen.

Lastbilchauffør

Stykgods, fødevarer og farligt gods. De forskellige typer har hver deres sæt regler, som chaufføren skal overholde. Chaufføren skal planlægge ruter og udfylde de forskellige dokumenter, der skal bruges i forbindelse med kørslen. En vigtig del af arbejdet går ud på at læsse og losse lastbilen med forskellige varer samt sørge for, at lasten er ordentligt fastgjort.

Bülent har altid interesseret sig for lastbiler og store køretøjer, og det har altid været hans drøm at blive lastbilchauffør. I dag arbejder han

i det firma, hvor han var i praktik. Han synes, at det er spændende at styre og at have kontrol over sin lastbil. Han kører også tit til udlandet med varer. ”Jeg oplever altid noget nyt, og jeg tjener godt – det kan jeg se på min lønseddel hver måned. Mine forældre er meget glade for, at jeg har fået en uddannelse og har et arbejde. Min far var lastbilchauffør i Tyrkiet, men dernede er det bare ikke en uddannelse.”

Skibsmekaniker

Skibsmotorer og anden skibsteknik. Som skibsmekaniker arbejder man især om bord på store skibe. Man vedligeholder motorerne med nye filtre og lejer, så skibet hele tiden kan sejle bedst muligt. Man deltager i brovagt og maskinvagt og styrer skibet som rorgænger. Desuden er man med til at gøre klar, når skibet skal losses og lastes.

Redder

Brand, oversvømmelser og trafikulykker. Det gælder om at

være hurtig og gøre det rigtige, når mennesker og dyr skal reddes. Reddere rykker ud ved store ulykker, men arbejdet kan også være at transportere biler til værksted og hjælpe folk ved motorstop.

Køletekniker

For koldt, for varmt eller lige tilpas? En køletekniker sætter køle- og klimaanlæg op og justerer dem. Man skal også rådgive kunderne. Det meste arbejde foregår hos kunderne, fx i dagligvarebutikker, kølebiler, frysehuse eller på slagterier.

Eksempler: Det tjener de om måneden (gennemsnit)

Buschauffør	26.829 kr.
Skibsmekaniker	33.646 kr.
Redder	33.075 kr.

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

Omsorg på faglig baggrund – at hjælpe andre til at få det bedre

At være noget for andre mennesker og at hjælpe – det er et mål for mange. Men det skal ske på baggrund af en faglig viden og kunnen. Så yder man mest uden at slide sig selv op.

SOSU-assistent

Plejehjem, hospitaler og institutioner. SOSU betyder social og sundhed. SOSU-assistenten hjælper og plejer ældre, syge og handicappede mennesker, som ikke kan klare sig selv. De udfører sygeplejeopgaver, planlægger aktiviteter og vejleder social- og sundhedshjælpere.

”Jeg er rigtig glad for mit job. Jeg kan godt lide at hjælpe mennesker og tage mig af dem. Mange gange føler jeg, at jeg er med til at give de ældre en bedre livskvalitet. Selvfølgelig er uddannelsen også spændende, fordi man har forskellige fag som psykologi, sygdomslære, omsorg og pleje og hygiejne. Derudover kan man altid læse videre, fx til sygeplejerske. Det har aldrig været et problem for mig, at jeg går med tørklæde på mit arbejde. Jeg har gode kolleger og de ældre, som jeg plejer og passer, er også meget glade for mig. Det betyder meget for mig, at de respekterer mig og min tro.”

Hamda, SOSU-assistent

Neurofysiologiassistent

Hjerne, nerver og muskler. Som neurofysiologiassistent undersøger man patienter for fx epilepsi eller hjerneskade. Man modtager patienthenvisninger og fordeler patienter til undersøgelser, og man udarbejder relevante journaluddrag og noterer patientens oplysninger om medicinforbrug. Man skal kunne samarbejde og kommunikere med patienter og pårørende.

Tandklinikassistent

Patientkontakt og hjælp til tandlægen. Klinikassistenten hjælper til overalt på tandklinikken, både i behandlingen, ved røntgenundersøgelser og ved administrativt arbejde.

Veterinærsygeplejerske

Dyreklinikker og dyrehospitaler. En vigtig del af arbejdet går ud på at skifte forbindinger og tage puls og temperatur, så man kan se, om dyrene får det bedre. Men man skal også lave undersøgelser og

testarbejde og fx tage blodprøver. Som veterinærsygeplejerske har man også forskellige kontoropgaver på klinikken.

Pædagogmedhjælper

Børn og unge eller voksne. Man er med til at skabe rammerne, der giver børn og unge de bedste muligheder for at udvikle sig og have det godt. Det kan være i vuggestuer, børnehaver, sfo'er eller institutioner. Uddannelsen hedder pædagogisk assistent.

Eksempler: Det tjener de om måneden (gennemsnit)

SOSU-assistent	29.317 kr.
Tandklinikassistent	27.904 kr.
Veterinærsygeplejerske	32.461 kr.

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

Værksted med kundekontakt – teknik og mekanik

Et serviceværksted er en speciel arbejdsplads. Man skal både betjene kunderne og reparere maskinerne. Og fælles med de andre på værkstedet er interessen for teknikken og mekanikken.

Automekaniker

Personbiler, busser og lastvogne. Som automekaniker udskifter man køretøjernes dele og bruger ofte computer til at finde fejl og til at justere motoren. Nogle er specialister i et enkelt bilmærke. Andre er specialister i at syne biler. Mange starter eget værksted. Uddannelserne er personbilsme-kaniker og lastvogsmekaniker.

”Min far er mekaniker, og jeg kom tit med på værkstedet og fik lov at hjælpe lidt til. Jeg vidste ikke rigtig, hvad jeg ville efter 10. klasse, så jeg begyndte på grundforløbet til mekaniker. Jeg håbede bare, at det var noget, jeg kunne lide. Og det var det heldigvis.

Man skal selv finde en praktik-plads. Det kan godt være svært, men jeg var heldig. Jeg cyklede rundt til forskellige værksteder og spurgte, om de manglede en lærling, og gav dem min ansøgning. Jeg blev faktisk tilbudt læreplads to steder og valgte så det her.”

Mads, i lære som automekaniker

Cykelmekaniker

Gear, bremses og dæk. Som cykelmekaniker renser, smører og justerer man cyklens forskellige dele og reparerer og udskifter dem, der ikke fungerer. Man betjener kunder og sælger cykler, cykeltilbehør og reservedele. Nogle får eget værksted.

Glarmester

Vinduer i bygninger, autoruder og billeder i glas og ramme. Som glarmester arbejder man alsidigt, men man kan også vælge at specialisere sig. Glarmestre arbejder typisk i mindre private firmaer eller i egen virksomhed. Mange har en butik knyttet til værkstedet.

Karrosserismed

Reparationer eller helt nye dele? Når køretøjer har fået skader på karrosseriet, fx ved trafikuheld eller rust, er der brug for en karrosserismed til at rette buler og skævheder og måske fremstille nye dele. Man skal også vurdere

arbejdets pris og indberette til forsikringsselskaber.

Vognmaler

Reparationer, omlakering og dekoration. Mange køretøjer får lakken ødelagt ved en skade eller på grund af rust. Når man laver reparationsarbejde, er det vigtigt, at vognen får præcis den rette farvetone. Vognmalere kan være ansat på malerværksted, karrosserifabrik eller autoværksted.

Eksempler:

Det tjener de om måneden (gennemsnit)

Automekaniker	32.220 kr.
Cykelmekaniker	29.125 kr.
Glarmester	30.930 kr.
Karrosserismed	32.669 kr.
Vognmaler (autolakerer)	30.953 kr.

Et godt råd

Bevar en god relation

"Den relation, som forældre har til deres børn i forhold til at tale sammen om og finde ud af, hvad de skal være, den starter allerede fra vuggestuen af, faktisk langt før. Så det er faktisk i hele skolegangen, man bygger det op hver dag ved at snakke sammen om, hvordan det har været, ved at være med til forældremøder, til skole-hjem-samtaler og ved at være venner med klassekammeraternes forældre. Ikke sådan venner-venner, hvor man sidder og drikker kaffe sammen hver aften, men sådan bare et godt forhold, hvor man har tillid til hinanden og en god relation."

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

Kreativitet og omhu – et funktionelt resultat

Nogle gange er det udseendet, der tæller. Produkterne skal sende de rigtige signaler: smukt eller grimt, provokerende eller stilfuldt diskret. De skal fungere i en sammenhæng, og fremstillingen kræver kreativitet, tålmodighed og håndelag.

Mediegrafiker

Layout af tekst og billeder – til tryk og digitalt. Som mediegrafiker skal man have et teknisk og kreativt overblik over hele arbejdet fra idé til færdig produktion. Næsten alt arbejde foregår på computer. Mange har eget firma.

Alex er uddannet mediegrafiker. Praktikstedet var en større grafisk virksomhed, hvor Alex også fik job, efter han var udlært. Her var han et par år, indtil han fik sit nuværende job. ”Jeg syntes, at stillingen lød rigtig spændende, fordi den er projektorienteret. Det handler om at udvikle tekniske løsninger på tværs af virksomheden. Der er kun lidt decideret produktion af grafik.” Afdelingen, som Alex sidder i, består af en håndfuld medarbejdere med forskellig baggrund, der bl.a. arbejder med udvikling af virksomhedens grafiske procedurer.

Fotograf

Portrætter, modefotos og reporta-

ge. Der ligger mange overvejelser og valg bag gode billeder. Som fotograf skal man tænke på motiv, lys og efterbehandling. Arbejdet kræver også sans for billeder – og som portrætfotograf evne til at skabe tillid til dem, man fotograferer. En fotograf kan være ansat i medieverdenen, arbejde som freelancer eller i eget firma.

Grafisk tekniker

Aviser, blade og bøger. Som grafisk tekniker betjener man trykkemaskinerne, blander farver og overvåger kvaliteten af trykningen. Grafiske teknikere står for hele forløbet, lige fra klargøring af trykket eller printet til det færdige produkt.

Skiltetekniker

Metal, papir eller plastic. Tegnet i hånden eller på computer. En skiltetekniker udfører og reparerer skilte til bygninger og reklameskilte til biler, tog og busser. En vigtig del af arbejdet er at rådgive

kunderne. Man arbejder i skiltemalervirksomheder, i reklameafdelinger eller i eget firma.

Beklædningshåndværker

Designertøj, hatte og pelse. Beklædningshåndværkeren syr tøj ud fra designernes tegninger. Det kræver, at man følger med i moden og i de nyeste teknikker. Mange starter egen virksomhed.

Eksempler: Det tjener de om måneden (gennemsnit)

Mediegrafiker	31.761 kr.
Fotograf	34.747 kr.
Grafisk tekniker	35.706 kr.
Skiltetekniker	28.509 kr.
Beklædningshåndværker	21.492 kr.

Det kan den unge blive med en erhvervsuddannelse

Ord, tal ... og IT

Tekstbehandling, regnskab, beregninger og styring af processer og varer. Bag ved er der mennesker, der kan bruge IT, og som samtidig ved noget om deres fagområde. Derfor kan de give en god service, også internt på arbejdspladsen.

Kontorfunktionær

Budgetter, regnskaber, breve og skrivelser. Som kontorfunktionær skal man være rutineret bruger af IT og dygtig til retskrivning og behandling af tal. Arbejdet som kontorfunktionær kræver omhu og selvstændighed, og man skal være en dygtig formidler. Arbejdsopgaverne varierer meget – alt efter virksomhed og fagligt område. Uddannelsen hedder kontoruddannelsen.

23-årige Anja arbejder som regnskabsassistent med fakturaer, bilag, rykkere og andet papirarbejde. En stor og vigtig del af arbejdet er også kommunikation med kunder og kolleger. Anja synes, denne blanding af opgaver er helt perfekt. Anja er specielt skrap til tal og regnskab – sprog og stavning er ikke hendes stærke side, så det var naturligt, at hun valgte specialet økonomi. Egentlig havde Anja

tænkt sig at læse videre, men fandt ud af, at hun ikke havde så meget lyst til det på det tidspunkt. Hun ville hellere i gang og så evt. læse videre senere." Min fætter sidder også på kontor, så jeg spurgte til, hvordan det var at være elev, om det var noget med at lave kaffe og så ellers sidde på sin flade. Men det, han kunne fortælle, lød spændende."

Sælger

Salg, indkøb og logistik. Som handelsuddannet kan man arbejde med handel i mange sammenhænge, især handel mellem virksomheder. Man skaber værdi for virksomhedens produkter og services, så de kan sælges videre med fortjeneste. Som handelsuddannet kan man arbejde i handelsvirksomheder eller starte sin egen handelsvirksomhed. Uddannelsen hedder handelsuddannelse.

Sundhedsservicesekretær

Læger, fysioterapeuter og kiropraktorer. Her arbejder sundhedsservicesekretærer med kontoropgaver og praktiske opgaver inden for sundhed. Passer telefoner, tager sig af tidsbestilling og yder god service over for kunderne.

Eksempel: Det tjener de om måneden (gennemsnit)

Sundhedsservicesekretær 25.698 kr.

Et godt råd

Søg information

"Vi var ude på fire forskellige gymnasier til deres infoaftener sidste år, hvor vi kiggede på gymnasier, kiggede på linjerne, lærerne. Vi holdt øje med lokalavisen, da vi godt vidste, at det kommer nu, og skrev aftalerne ind i vores kalender. Vi var også i Bella Centeret på uddannelsesmessen."

Gymnasiet og hf – forberedelse til mere uddannelse

De gymnasiale uddannelser er for unge, som ønsker en videregående uddannelse.

Uddannelserne er:

- Htx – højere teknisk eksamen (tre år)
- Hhx – højere handelseksamen (tre år)
- Stx – studentereksamen (tre år)
- Hf – højere forberedelseseksamen (to år).

De gymnasiale uddannelser forbereder de unge til at tage en kortere eller længere videregående uddannelse, fx miljøteknolog, datamatiker, lærer, sygeplejerske, økonom eller ingeniør.

Men en gymnasial uddannelse er ikke altid nok til, at man kan blive optaget på den videregående uddannelse, man drømmer om. De fag og niveauer, man vælger, kan få indflydelse på, hvilke uddannelser man direkte kan optages på. Og man har større chance for at blive optaget, hvis man har fået gode karakterer på den gymnasiale uddannelse. Det kræver hårdt arbejde og forberedelse.

Meget hjemmearbejde

Man skal være forberedt på, at der er meget hjemmearbejde. De unge skal lave lektier hver dag. I løbet af uddannelsen skal eleverne desuden aflevere en række store skriftlige opgaver. Som forælder

skal man være indstillet på, at den unge skal have tid og ro til hjemmearbejdet.

Fag

De gymnasiale uddannelser består af en række obligatoriske fag, studieretninger og valgfag. Fagene er forskellige og afhænger af, hvilken gymnasial retning man har valgt. Undervisning og eksamen foregår på forskellige niveauer. Der er krav til, hvor mange fag man skal have på de forskellige niveauer på hver af de gymnasiale uddannelser.

Undervisning og andre aktiviteter

Ud over den almindelige undervisning er der studieture, som er en vigtig del af undervisningen. Her lærer man bl.a. at samarbejde. Desuden er der fællesarrangementer for alle elever, fx teaterure, museumsbesøg og aktuelle foredrag. Det er vigtigt at deltage i det hele.

Sådan bliver man optaget

For at blive optaget på htx, hhx eller stx skal man:

- have afsluttet 9. eller 10. klasse i folkeskolen eller haft tilsvarende undervisning,
- have søgt om optagelse direkte efter 9. eller 10. klasse,

- have aflagt folkeskolens obligatoriske afgangsprøver,
- have haft to til fire års prøveforberedende undervisning i fransk eller tysk og have aflagt prøve, hvis faget var et valgfag, og
- være vurderet uddannelsesparat (se side 10).

Økonomi

Unge over 18 år kan søge SU.

Læs mere om SU på ug.dk.

Gymnasiet og hf – forberedelse til mere uddannelse

Htx (højere teknisk eksamen)

Htx er for unge med interesse for teknik og naturvidenskab. Htx sigter især mod videregående uddannelser inden for de tekniske fag som fx de mange ingeniør-uddannelser.

Htx er bygget op af et grundforløb på et halvt år og et studieretningsforløb på to et halvt år. Man tager htx på et teknisk gymnasium.

Grundforløb

Grundforløbet er fælles for alle. Her bliver eleverne præsenteret for en række fag og arbejdsmetoder, som de skal bruge senere i uddannelsen.

Studieretning og fag

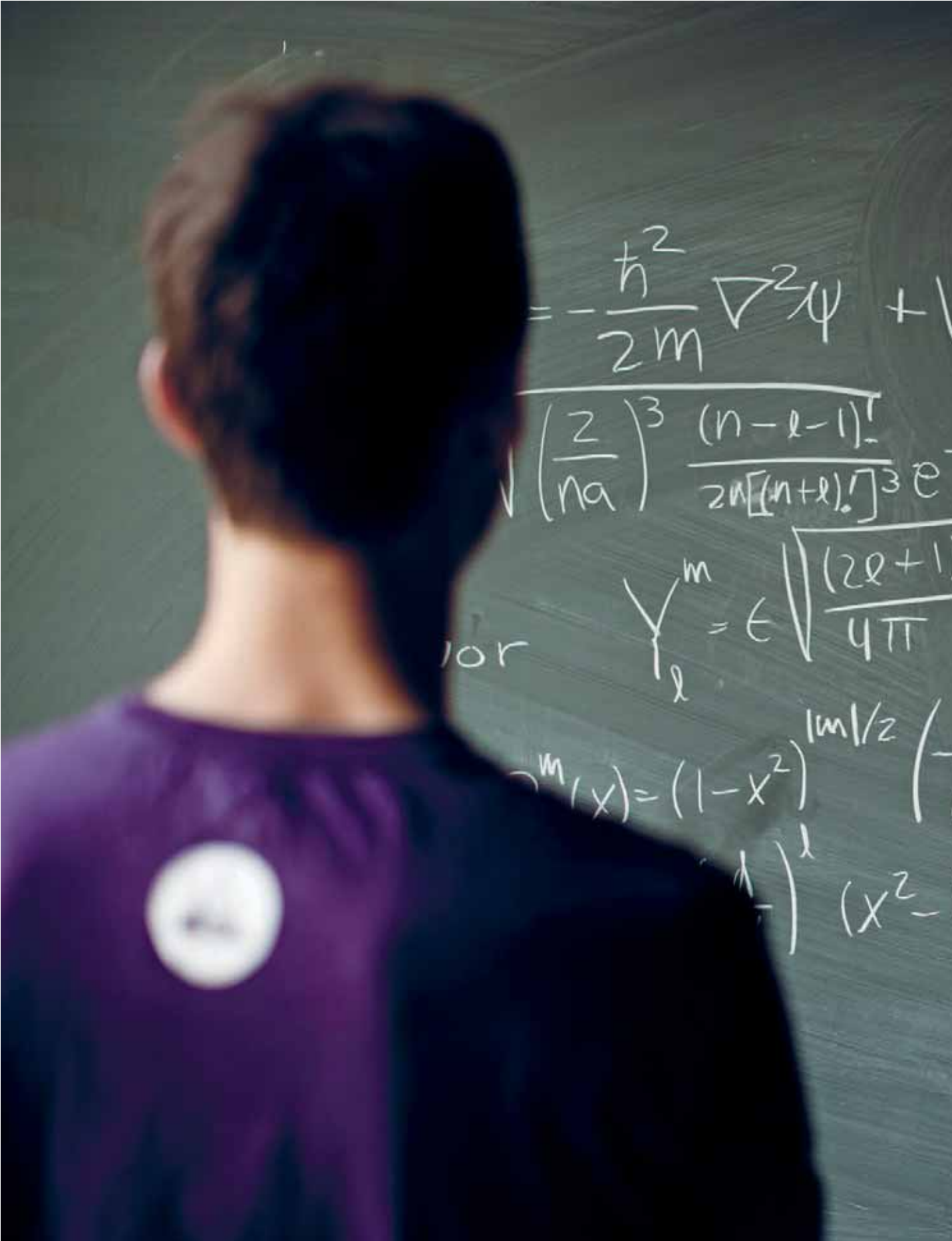
Efter grundforløbet skal eleverne vælge en studieretning, der varer to et halvt år. En studieretning består af tre fag, som er samlet på én linje. Fagene hænger sammen og tegner den faglige retning, som ens eksamen får.

Studieretningerne kan være forskellige fra gymnasium til gymnasium, men er alle inden for naturvidenskab, teknologi, kommunikation eller sundhed. Elever, der vælger samme studieretning, vil komme til at gå i samme klasse.

Ud over studieretningernes fag bliver man undervist i obligatoriske fag som fx dansk, engelsk, matematik og teknikfag. Eleverne får også undervisning i valgfag, fx erhvervsøkonomi, programmering og fransk.

På de tekniske gymnasiers hjemmesider kan man se, hvilke studieretninger og valgfag de tilbyder.

Læs mere om uddannelsens fag og indhold, og få links til de enkelte skoler på ug.dk.

$$-\frac{\hbar^2}{2m} \nabla^2 \psi + V \psi = E \psi$$

$$N = \sqrt{\left(\frac{2}{na}\right)^3 \frac{(n-l-1)!}{2^n [(n+l)!]^3}} e^{-r/na}$$

or $Y_l^m = \sqrt{\frac{(2l+1)!}{4\pi}} P_l^m(x) e^{im\phi}$

$$P_l^m(x) = (-1)^{|m|/2} \frac{(1-x^2)^{|m|/2}}{(l-|m|)!} \left(\frac{d}{dx}\right)^{|m|} (x^2-1)^l$$

Gymnasiet og hf – forberedelse til mere uddannelse

Hhx (højere handelseksamen)

Hhx er for unge med interesse for handel, økonomi og sprog. Det kan være et godt sted at starte for unge, der gerne vil have en karriere i erhvervslivet eller inden for finansverdenen. Efter uddannelsen kan man søge ind på en videregående uddannelse.

Hhx er bygget op af et grundforløb på et halvt år og et studieretningsforløb på to et halvt år. Man tager hhx på et handelsgymnasium.

Grundforløb

Grundforløbet er fælles for alle. Her bliver eleverne præsenteret for en række fag og arbejdsmetoder, som de skal bruge senere i uddannelsen.

Studieretning og fag

Efter grundforløbet skal man vælge en studieretning, der varer to et halvt år. En studieretning består af tre fag, som er samlet på én linje. Fagene hænger sammen og tegner den faglige retning, som ens eksamen får.

Studieretningerne kan være forskellige fra gymnasium til gymnasium, men er alle inden

for økonomi, marketing eller internationale forhold. Elever, der vælger samme retning, vil komme til at gå i samme klasse.

Ud over studieretningernes fag bliver man undervist i obligatoriske fag som fx dansk, fremmedsprog, matematik og virksomhedsøkonomi. Man får også undervisning i valgfag, fx datalogi, filosofi og finansiering.

På handelsgymnasiernes hjemmesider kan man se, hvilke studieretninger og valgfag de tilbyder.

Læs mere om uddannelsens fag og indhold, og få links til de enkelte skoler på ug.dk.

Gymnasiet og hf – forberedelse til mere uddannelse

Stx – studentereksamen

Stx giver de unge en bred indsigt i historie, kultur, naturvidenskab og samfundsforhold. Stx er baggrund for at vælge en videregående uddannelse, men sigter i sig selv ikke mod en bestemt retning.

Uddannelsen er bygget op af et grundforløb på et halvt år og et studieretningsforløb på to et halvt år.

Grundforløb

Grundforløbet er fælles for alle elever. Her bliver man præsenteret for en række fag og arbejdsmetoder, som man skal bruge senere i gymnasiet.

Studieretning og fag

Efter grundforløbet skal man vælge en studieretning, der varer to et halvt år. En studieretning består af tre fag, som er samlet på én linje. Fagene hænger sammen og tegner den faglige retning, som ens eksamen får. Elever, der vælger samme studieretning, vil komme til at gå i samme klasse.

Studieretningerne kan være forskellige fra gymnasium til gymnasium, men er alle inden for områderne naturvidenskab, samfundsvidenskab eller humaniora/sprog.

Ud over studieretningernes fag bliver man undervist i obligatoriske fag som fx dansk, historie, fremmedsprog og matematik. Man får også undervisning i valgfag, fx psykologi eller musik.

På gymnasiernes hjemmesider kan man se, hvilke studieretninger og valgfag de tilbyder.

Læs mere om uddannelsens fag og indhold, og få links til de enkelte skoler på ug.dk.

Et godt råd

Lyt til den unge

"Forældrene skal vide: De skal bare være en del af deres børns liv. De skal lytte, de skal leve i deres børns eventyr og lade være med hele tiden at rette dem. For det bliver de bare irriterede over."

Hf (højere forberedelseksamen)

Hf er for unge, der har lyst til en bred, teoretisk uddannelse. Hf giver adgang til videregående uddannelser, men er især beregnet på korte eller mellemlange uddannelser som fx pædagog, lærer og sygeplejerske. Hf kan tages enten på et gymnasium, der har hf, på et hf-kursus eller på et VUC.

Hf tager to år.

Fag

Man bliver undervist i en række obligatoriske fag som fx dansk, fremmedsprog og samfundsfag. Herudover skal man vælge op til fire forskellige valgfag.

Adgangskrav

Man skal:

- have aflagt 10. klasseprøve i dansk, engelsk og matematik,
- have aflagt folkeskolens afgangsprøve eller 10. klasseprøve i fysik/kemi,
- have modtaget to til fire års prøveforberedende undervisning i fransk eller tysk og have aflagt enten folkeskolens afgangsprøve efter udtræk eller 10. klasseprøve,
- søge om optagelse direkte efter 10. klasse og
- være uddannelsesparat.

Hf for voksne

Det er muligt at tage hf som enkeltfag, selv om der er gået nogle år, siden man forlod skolen. Det kan man gøre ved at tage et fag ad gangen og sætte dem sammen til en hel hf-eksamen.

Læs mere om uddannelsens fag og indhold, og få links til de enkelte skoler på ug.dk.

Andre uddannelser og forberedelse til uddannelse

Nogle unge er ikke klar til at begynde på en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse. For dem er der andre muligheder. Se de følgende sider.

Vær opmærksom på, at nogle af disse uddannelser kræver, at UU skal være med til at afgøre, om den unge kan optages.

Andre uddannelser og forberedelse til uddannelse

Produktionsskole

Produktionsskoler tilbyder undervisning, der er baseret på praktisk arbejde og produktion – evt. kombineret med traditionelle skolefag. Produktionsskoler er for unge, der endnu ikke er parate til at begynde på en almindelig ungdomsuddannelse.

Undervisningen skal styrke de unges personlige udvikling og forbedre deres muligheder for at gennemføre en uddannelse og komme i job. Efter produktionsskolen kan den unge vælge at gå i gang med en erhvervsuddannelse eller en anden ungdomsuddannelse.

Undervisning

Undervisningen tilrettelægges for den enkelte unge. Den bygger på praktisk arbejde på værksteder inden for fx håndværk, landbrug, musik eller IT. Her kombineres opgaveløsning med teoretisk undervisning. Derudover tilbyder skolerne undervisning i almene fag, så de unge bliver forberedt til at gå i gang med en ungdomsuddannelse.

Op til en tredjedel af et forløb på produktionsskole kan bruges til undervisning på andre skoler. Det kan fx være undervisning i almene fag på VUC eller dele af grundforløb på en erhvervsskole. Der kan også indgå praktik i en virksomhed.

Økonomi

Man får skoleydelse på produktionsskolen.

Sådan bliver man optaget

- Produktionsskoler tilbyder undervisning til unge under 25 år, som ikke har gennemført en kompetencegivende ungdomsuddannelse, og som ikke umiddelbart har forudsætninger for at påbegynde en sådan uddannelse eller har afbrudt en ungdomsuddannelse.

- Man skal normalt have afsluttet 9. klasse – eller på anden måde have opfyldt sin undervisningspligt.
- Den unge kan ansøge direkte til produktionsskolen.
- UU-vejlederen skal godkende, at den unge hører til den gruppe, som produktionsskolerne er rettet mod.

Hvis der er plads, kan man starte når som helst i løbet af året. Man kan maksimalt gå på produktionsskole i et år.

En oversigt over produktionsskoler kan ses på produktionsskoler.dk.

Andre uddannelser og forberedelse til uddannelse

Egu – erhvervsgrunduddannelse

Egu er for unge, der ønsker en erhvervsrettet uddannelse, men som lærer bedst gennem praktisk arbejde. Uddannelsesforløbet er først og fremmest praktisk baseret og veksler mellem perioder på skole og perioder i praktik. Uddannelsen tager normalt to år, men kan i særlige tilfælde forlænges med et ekstra års praktik.

Den unge sammensætter sin uddannelse sammen med en vejleder. Vejlederen følger den unge gennem hele uddannelsen og hjælper, hvis der er problemer.

Med en egu kan den unge søge arbejde – eller tage mere uddannelse.

Praktik

Praktikperioderne foregår i én eller flere virksomheder, fx en butik, en kantine eller en børnehave. Praktikken kan dog også være værkstedspraktik på en teknisk skole, en produktions-skole eller lignende.

Fagområderne kan fx være:

- Auto og metal
- Butik og kontor
- Køkken og kantine
- Bygge og anlæg
- Pædagogik og pleje.

Undervisning på skole

Den unge er på skole mellem 20 og 40 uger i alt. Skoleelementerne hentes fra fx erhvervsuddannelserne og AMU-kurser, men kan også foregå på fx produktions-skoler, højskoler eller VUC.

Der er mulighed for ekstra støtte og undervisning, hvis man har brug for det.

Sådan bliver man optaget

Erhvervsgrunduddannelsen er for unge, der ikke umiddelbart kan gennemføre en anden ungdomsuddannelse. Der er ingen særlige optagelseskrav. Den unge skal være under 30 år.

Man skal hevende sig til Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) eller evt. på kommunens jobcenter.

Økonomi

Man får elevløn i praktikperioder og skoleydelse i skoleperioder.

Andre uddannelser og forberedelse til uddannelse

Kombineret ungdomsuddannelse

Kombineret ungdomsuddannelse er en ny uddannelse for unge, der ikke er parate til at gennemføre en gymnasial ungdomsuddannelse eller en erhvervsuddannelse.

Uddannelsen kan vare op til to år, men kan også være kortere. Undervisningen er rettet mod lokale eller regionale erhverv. Det øger de unges chancer for at få job bagefter. Uddannelsen kan også give grundlag for at fortsætte i en almindelig ungdomsuddannelse, fx en erhvervsuddannelse.

Uddannelsen bliver tilrettelagt inden for et erhvervstema. Det kan fx være:

- Mad og sundhed
- Kommunikation og medier
- Service og transport
- Innovation og produktudvikling
- Byg og bolig
- Motor og mekanik
- Turisme, kultur og fritid
- Miljø og genbrug
- Børn, unge og ældre
- Handel og kundeservice.

Den unge skal være under 25 år ved starten af uddannelsen. Man bliver optaget på uddannelsen gennem UU-vejlederen.

STU – særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse

Hvis dit barn har særlige behov, kan han eller hun få tilbudt en treårig ungdomsuddannelse. Det gælder fx, hvis dit barn er udviklingshæmmet eller har et fysisk eller psykisk handicap, der gør, at han eller hun ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse.

Uddannelsen bliver tilrettelagt, så den passer til den enkelte unges kvalifikationer og interesser. Den unge skal være under 25 år ved starten af uddannelsen.

Målet er at fremme den unges personlige udvikling og forbedre den unges muligheder for et selvstændigt og aktivt liv.

Man bliver optaget på uddannelsen gennem UU-vejlederen.

Andre uddannelser og forberedelse til uddannelse

AVU – almen voksenuddannelse

Unge, der er fyldt 18 år, kan tage et eller flere fag på grundskoleniveau på et af landets voksenuddannelsescentre, VUC. Måske ønsker man bare at blive bedre til et enkelt fag, måske har man brug for at tage en række fag, så man kan blive optaget på hf.

Fag

Alle voksenuddannelsescentre tilbyder undervisning i fagene:

- Dansk
- Dansk som andetsprog
- Engelsk
- Matematik
- Naturvidenskab
- Historie eller samfundsfag
- Tysk og/eller fransk.

Man betaler for de fag, man undervises i. Hvis man opfylder en række betingelser, kan man søge SU.

[Læs mere om SU på ug.dk.](#)

Herudover kan centrene tilbyde forskellige valgfag.

Prøverne har samme værdi som folkeskolens afsluttende prøver, og de giver adgang til de samme uddannelser.

Tal med dit barn – gode råd fra forældre til forældre

1. Anerkend den unges ønsker
2. Stil åbne spørgsmål
3. Spørg: Hvad er du god til?
4. Spørg: Hvor er du henne om fem år?
5. Lyt til den unge
6. Bevar en god relation
7. Søg information